

מס' ברכות דף ה חבורה: בענין שני פתחים
ר' מרדכי אריה קליין

לעלוי נשמת חנה בת זכריה צבי ע"ה

1. ערוך השולחן אורח חיים סימן צ סעיף כד

איתא בברכות [ח']. לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל ופירש"י כשיכנס לבהכ"נ לא ישב סמוך לפתח
דנראה עליו כמשוי ויהא מזומן לצאת עכ"ל ושיעור שני פתחים הוא ח' אמות

2. מתוך מדבש פרק יא' (ר' יצחק בן שלמה פרחי)

פני שכינה סכן כחיד צלור פני מלך הייס וצנמ' לעולם יכנס אדם שיעור צ' פתחים
ואח"כ יתפלל שנחמר אשרי אדם בזמנו לי לשקוד על דלקוחי וכו' וכל וראה טנה רז"ל
שזה שיכנס שיעור צ' פתחים שהוא להראות הנחו צניח ה' ולא כמו שעושים רבים מעמי
הארץ שיושבים היכף במקום הכתוב לפתח צהכ"נ כדי שימלאו מקום לצרוח והם מהמירים
על עצמם להיות מעשרה רהשוניס היוצאים מצהכ"נ ולאנשים כאלו מה מאד ישישו כי
ימלאו את רצונם בצמלע החפלה והומרים בלצט להנאין כשרה ואפי' אוחו רגע קטן
היושבים צהכ"ל נראה בעיניהם כיושבים צניח האכורים והטלית וחפילין שעליהם נראה
לכס כמשה כבד וצנחחט מצניח הכנכת שס ההה גילה ופיחה כאלו היו צנרה גדולה
ונמלטו מתנה ומיכף המה הולכים לישב בזמנצ לזיס לשקוח מי שיחו"ר ואם ישבו כל היום

3. טור אורח חיים הלכות תפלה סימן צ

ולא ישב מיד אצל הפתח אלא יכנס ל' שיעור ב' פתחים דאמר רב חסדא לעולם יכנס אדם שיעור ב' פתחים ויתפלל
(לא) שנאמר לשמור מזוזות פתחי וי"א שלא ימהר להתפלל אלא ישהה כדי הילוך שיעור ב' פתחים אבל אם יושב סמוך
לפתח אין לחוש והר"מ מרוטנבור' היה אומר דוקא כשב"ה פתוחה לר"ה מפני שמביט לחוץ ואינו יכול לכיין אבל אם
אינה פתוחה לר"ה שפיר דמי ונראה שאין לחלק דהא יליף טעמא מקרא (לב) וגם גרסת הירושלמי לעולם יכנס אדם
לפנים משתי דלתות מאי טעם אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום משמע דלאו משום פתיחת הפתח הוא
ומשמע נמי כפשטיה (ג) שיכנס לפנים משני דלתות:

4. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צ סעיף כ

יכנס (סא) לה שיעור [כז] שני פתחים ואח"כ יתפלל. י"מ שיעור שני פתחים דהיינו ח' טפחים יכנס לפנים, שלא ישב
אצל הפתח שנראה כמשאוי ישיבת ב"ה ולפ"ז אם יש לו מקום מיוחד אצל הפתח, אין בכך כלום. וי"מ שהטעם מפני
שמביט לחוץ ואינו יכול לכיין, ולפי זה אם אינו פתוח לרשות הרבים אין בכך כלום. וי"מ שלא ימהר להתפלל מיד
כשנכנס, אלא (סב) ישהא שיעור שני פתחים. ונכון לחוש לכל הפירושים.

5. ב"ח אורח חיים סימן צ

ועוד נראה לפע"ד דסבירא ליה לר"מ דהך דהירושלמי דרשה אחריתא היא דלא אתא ללמד דיכנס אדם שיעור שתי
דלתות דכבר למדנוהו מקרא דלשמור מזוזות פתחי אלא אתא ללמד דכל בית הכנסת צריך שיעשו עזרה לפני בית
הכנסת כדי שיכנס אדם לפנים משני דלתות דוגמת האולם שהיה לפני ההיכל דלא כבתי תפילות של אומות העולם
עובדי עבודה זרה דאינן נכנסין אלא לפנים מדלת אחד ונראה דהטעם הוא להורות דאף על פי דבמדת מלך בשר ודם מי
שמבקש איזה שאלה מן המלך אינו נכנס לפני המלך לטרקלין שלו אלא עומד בחצר ושואל על ידי עבדו של מלך שנכנס
לטרקלין לפני המלך אבל במדת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אסור לשאול על ידי אמצעי לא על ידי מלאך
ולא על ידי שרף וכדי להורות על אמונה זו ועיקר זה צריך האדם ליכנס לפנים משני דלתות כלומר דאע"פ שבאתי
לעזרה שלפני הטרקלין של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אין אנכי מבקש על ידי אמצעי שיכנס לטרקלין
ולשואל שאלתי על ידי אחד ממשרתי אלא אני נכנס לבית הכנסת עצמו לטרקלין של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך
הוא ומבקש מלפניו יתברך ולא על ידי שום אמצעי אבל אומות העולם שמעמידין עבודה זרה בבית תפילתם ומעלין
בדעתם שעבודה זרה זו היא האמצעי שעל ידה יתן להם הקדוש ברוך הוא שאלתם לפיכך אין להם אלא דלת אחד
שנכנסין בה לבקש שאלתם מעבודה זרה שמעמידים בבית זה וק"ל.

מס' ברכות דף ה חבורה: בענין שני פתחים
ר' מרדכי אריה קליין

לעלוי נשמת חנה בת זכריה צבי ע"ה

ובאלה הדברים רבה פרשת כי תבא (פרשה ז אות ב) אמרו הוי מתכוין להכנס דלת לפניו מדלת ולמה כן שהקב"ה מונה פסיעותיך ונותן לך שכר וכו' נראה דרצונו לומר שמונה הפסיעות שאתה פוסע כדי להורות על עיקר זה להתפלל לפניו יתברך ולשאול ממנו בעצמו ולא על ידי שליח שיהא אמצעי בינו לבין הקדוש ברוך הוא ועל כן נותן לך שכר על קיום וחזקת אמונה זו בלב כל ישראל שעל ידי כן נכנסין דלת לפניו מדלת וכדאמר

6. משנה ברורה סימן צ"ק סא

(סא) שיעור שני פתחים - עיין בב"ח שכתב שצריך לעשות עזרה לפני בהכ"נ דוגמת האולם שהיה לפני ההיכל והאריך לפרש בזה המאמר דשיעור שני פתחים וכ"כ המ"א וכן נהגו כהיום בכל מקום וע"כ טוב להדר לכתחילה שלא להתפלל בעזרה כ"א בבהכ"נ:

7. אמרי נועם (הגר"א)

שני פתחים. יש בזה מסלוקת הקדמונים צפי' שני
פתחים ואמר רבינו שפי' מרומז על שני
דברים שצריכים לתפלה יראה והכנה. והם כמו
שני פתחים שבפלטין של מלך. וצ"ש יכנס שני
פתחים ר"ל עימן אל לבו שיהיה לו כשני פתחים
הנ"ל:

8. נתיבות עולם שער העבודה פרק ה' (מהר"ל)

הדביקות עם השם יתברך, ואם מסלק עצמו מכל
הדברים שהם בחוץ עדיין צריך שיתחבר עם השם
יתברך, ולפיכך צריך שיכנוס שיעור שני פתחים,
הכניסה בפתח האחת היא הסתלקות מבחוץ,
והכניסה בשנית היא לפניו להתייחד עם השם
יתברך, כי בפתח השנית אין כאן סלוק מבחוץ
רק כניסה בפנים והפתח הראשון אינו רק הסילוק
מבחוץ, ולפיכך אלו שני פתחים הם סלוק מבחוץ
וכניסה בפנים לגמרי, ודבר זה מבואר. אמנם יש
עוד בדברי חכמים דבר עמוק אשר על זה אמרו
שצריך שיכנוס שיעור שני פתחים דוקא, זה
כאשר תבין המאמר שלפני זה אמרו לרבי יוחנן
איכא סבי בבבל תמה אמר למען ירבו ימיכם

משלימות עבודה הזאת שם (ח' ע"א) אמר רבי
חסדא לעולם יכנס אדם שני פתחים
שני פתחים סלקא דעתך אלא אימא שיעור שני
פתחים ואחר כך יתפלל, ופירוש זה שאם יכנס
שיעור פתח אחד אין הפתח האחד מורה רק על
הסלוק מבחוץ בלבד, דהיינו שהוא מסלק עצמו
מכל עסקי העולם ואין זה התייחדות לגמרי עם
השם יתברך, שצריך אל זה שני דברים, האחד
הסלוק מכל הדברים, והשני להתייחד עם השם
יתברך אשר הוא מתפלל לפניו, ואין זה בלא זה
שאם אין מסלק עצמו מכל הדברים שהם בחוץ
אף שהוא פונה להשם יתברך ומתפלל לפניו
מכל מקום יש כאן עירוב המחשבה והוא מעכב